

PRIRUČNIK

za održavanje radionice o digitalnoj
pristupačnosti i primjeni aplikacije
Susretnica u školama

- sadržaj namijenjen za pripreme
radionica **ZA UČENIKE od trećeg do
šestog razreda osnovne škole**

Autori

Prof. dr. sc. **Željka Car**, dr. sc. **Ivana Rašan**,
Sveučilište u Zagrebu Fakultet elektrotehnike i računarstva - Laboratorij za
asistivne tehnologije i potpomognutu komunikaciju

Metodologija je nastala u okviru projekta „[Pristupačnost 2021- Digitalna pristupačnost, podizanje svijesti i nove tehnologije](#)“, kao rezultat suradnje **Laboratorija za asistivne tehnologije i potpomognutu komunikaciju**¹ (Sveučilište u Zagrebu Fakultet elektrotehnike i računarstva²) i Hrvatske regulatorne agencije za mrežne djelatnosti³ tijekom 2021. godine.

SVEUČILIŠTE U ZAGREBU
Fakultet
elektrotehnike i
računarstva

U projektu su sudjelovali:

CeDePe – Društvo osoba s cerebralnom i dječjom paralizom Zagreb
Hrvatski savez udruga za mlade i studente s invaliditetom „SUMSI“
Športska udruga slijepih Svjetlost Osijek
UP2DATE – Centar za istraživanje, edukaciju i primjenu novih znanja
UGNIŽ – Udruga gluhih i nagluhih Istarske županije
UPIT – Udruga paraplegičara i tetraplegičara Osječko-baranjske županije
UPIM – Udruga za promicanje istih mogućnosti
Osnovna škola Ivana Gundulića Dubrovnik

Lektura

Marina Šimanović
Ivana Vuk

Zagreb, lipanj 2021.

---

1 Laboratorij za asistivne tehnologije i potpomognutu komunikaciju, lab.ict-aac.hr

2 Sveučilište u Zagrebu Fakultet elektrotehnike i računarstva, www.fer.hr

3 Hrvatska regulatorna agencija za mrežne djelatnosti, www.hakom.hr

**Priručnik za održavanje radionice o
digitalnoj pristupačnosti i primjeni
aplikacije Susretnica u školama
- sadržaj namijenjen za pripreme
radionica ZA UČENIKE od trećeg do šestog
razreda osnovne škole**

UVOD

Dugogodišnja suradnja Hrvatske regulatorne agencije za mrežne djelatnosti (HAKOM) i Fakulteta elektrotehnike i računarstva Sveučilišta u Zagrebu (FER) polučila je brojne nove pristupe u podizanju svijesti o izazovima i problemima s kojima se susreću osobe s invaliditetom u svakodnevnom životu, pri čemu je kvaliteti takvih novih pristupa doprinijela aktivna i formalna suradnja s predstavnicima osoba s invaliditetom (OSI). Točnije, uz tim HAKOM-FER, u dosadašnje projekte bili su uključeni i suradnici (udruge, centri), čiji su krajnji korisnici osobe s različitim tipovima invaliditeta.

Jedan od zaključaka ove zajedničke višegodišnje suradnje je da se razvoj uključivog digitalnog društva s jednakim mogućnostima za sve članove, s naglaskom na osobe s invaliditetom, postiže povećanjem svijesti javnosti o pojmovima kao što su različitost, uključivost, jednake mogućnosti, kao i o ispravnom pristupu u komunikaciji s osobama s invaliditetom. Iako upoznavanje s ovim pojmovima treba provesti tijekom osnovnoškolskog obrazovanja, ne smije se zanemariti činjenica da je i većini odraslih osoba potrebna edukacija u tom segmentu.

S obzirom na navedeno, projektni tim razvio je aplikaciju Susretnica⁴ u formi ozbiljne igre, koja kroz zanimljiv i zabavan način ukazuje na ispravan pristup u komunikaciji s osobama s invaliditetom. Osnovna premisa aplikacije odnosi se na to da uvijek kada mislimo da nekoj osobi treba pomoć, prvo treba provjeriti želi li osoba pomoć. Tek u slučaju kad osoba potvrdi da joj je nečija pomoć potrebna i objasni kako joj se može pomoći, ispravno je na taj način pomoći. Treba imati u vidu da pomaganje kojem prethodi samo vlastita inicijativa nije poželjno te da uvijek treba uspostaviti dvosmjernu komunikaciju i dobiti potvrdu za taj čin od osobe s invaliditetom s kojom se stupa u komunikaciju. Upravo se to naglašava u aplikaciji Susretnica, koja simulira različite susrete s osobama s invaliditetom te upućuje na ispravan pristup u komunikaciji i načinima pomaganja.

---

4 Susretnica, <http://www.ict-aac.hr/index.php/hr/ict-aac-razvijene-aplikacije/web-aplikacije/ict-aac-susretnica-web>

U okviru projekta „Pristupačnost 2021 – Digitalna pristupačnost, podizanje svijesti i nove tehnologije” jedan od predviđenih rezultata organizacija je radionica namijenjenih nastavnicima i učenicima osnovnih škola od 3. do 6. i od 7. do 8. razreda.

Sadržaj ovog Priručnika služi kao podrška nastavnicima u samostalnim organizacijama međupredmetnih tema vezanih uz razvoj digitalnog ključnog društva, podizanja svijesti o potrebama osoba s invaliditetom i digitalne pristupačnosti za učenike od **trećeg do šestog razreda osnovne škole** te se nadovezuje na sljedeće materijale:

- Scenarij radionice <Susretnica u školi za nastavnike>
- Prezentacija s bilješkama za radionicu <Susretnica u školi za nastavnike>
- Scenarij radionice <Susretnica u školi za učenike od 3. do 8. razreda>
- Prezentacija s bilješkama za radionicu: <Susretnica u školi za učenike od 3. do 6. razreda>
- Prezentacija s bilješkama za radionicu: <Susretnica u školi za učenike od 7. do 8. razreda>
- Priručnik za održavanje radionice o digitalnoj pristupačnosti i primjeni aplikacije Susretnica u školama za učenike od 7. do 8. razreda.

Cilj radionica je podizanje svijesti učenika o izazovima koje doživljavaju osobe s invaliditetom u današnjem društvu i načinu kako im ispravno pristupiti u komunikaciji. Da bi se to postiglo, potrebno je senzibilizirati učenike prema različitostima općenito, upoznati ih s pojmovima vezanima uz specifično područje pristupačnosti te im približiti stvarne situacije iz svakodnevice. Ako učenicima takve situacije postanu poznate i potaknu ih na razmišljanje, za očekivati je da će u komunikaciji s osobama s invaliditetom u svakodnevnom životu spontano reagirati na ispravan način i općenito biti senzibilizirani kako bi prepoznali i smanjili prepreke s kojima se osobe s invaliditetom susreću u svakodnevnom životu.

1. ORGANIZACIJA RADIONICE ZA UČENIKE OD TREĆEG DO ŠESTOG RAZREDA OSNOVNE ŠKOLE

Cilj radionice: Upoznati učenike s pojmom različitosti, uključenosti, jednakih mogućnosti i pristupačnosti te ispravnog komunikacijskog pristupa prema drugim učenicima ili osobama koje imaju različite tipove invaliditeta primjenom aplikacije Susretnica.

Ishodi učenja:

- ❖ Učenici će se upoznati s pojmom različitosti i što sve taj pojam može podrazumijevati.
- ❖ Učenici će se upoznati s pojmom društvene uključenosti.
- ❖ Učenici će se upoznati s osnovama jednakih mogućnosti kroz različite primjere.
- ❖ Učenici će moći prepoznati da i sami imaju značajnu ulogu u ostvarivanju inkluzivnog društva.
- ❖ Učenici će se upoznati s pojmom pristupačnosti (u različitim varijantama: općenito i digitalno).
- ❖ Učenici će naučiti osnove ispravnog pristupa u komunikaciji s osobama koje imaju različite tipove invaliditeta.
- ❖ Učenici će znati odigrati ozbiljnu igru Susretnica.

Ciljana skupina polaznika:

Učenici od **trećeg do šestog razreda**

Ukupno vrijeme trajanja radionice:

Trajanje se može prilagoditi na 45 ili na 90 minuta, ovisno o procjeni nastavnika i suradnika koji će održavati radionice.

Potrebna predznanja:

Osnove rada na računalu i tabletu/pametnom telefonu.

Preduvjet radionice:

Ako se radionica održava kontaktno, učenici bi trebali imati tablete/pametne telefone ili računala (barem jedan tablet/pametni telefon ili računalo s pristupom Internetu po paru polaznika), a predavač računalo s pristupom Internetu i LCD projektor.

Ako se radionica održava online, učenici bi trebali imati tablete/pametne telefone ili računala (barem jedan tablet/pametni telefon ili računalo s pristupom Internetu po paru polaznika), a predavač računalo s pristupom Internetu.

2. SUSRETNICA – MATERIJAL ZA PRIPREMU RADIONICA ZA UČENIKE OD TREĆEG DO ŠESTOG RAZREDA

Kako bi se učenici upoznali s ozbiljnom igrom Susretnica, kojoj je cilj naučiti korisnike (u ovom slučaju učenike) o ispravnim komunikacijskim pristupima prema osobama s invaliditetom, nužno je da se prvo upoznaju s osnovnim pojmovima vezanima uz društvenu uključenost i osvijeste izazove s kojima se susreću osobe s invaliditetom, što je ujedno i cilj radionice. Uz to, važno je da

se učenici senzibiliziraju vezano za segmente koji podrazumijevaju uključivo društvo. Kako bi se to postiglo, učenici će se upoznati s ključnim pojmovima kao što su jednake mogućnosti, prihvaćanje različitosti, pristupačnost, digitalna pristupačnost i sl. Sadržaj radionice je prilagođen uzrastima od trećeg do šestog razreda. Prilagođenost sadržaja podrazumijeva korištenje primjera i diskutiranje različitih pojmova na način koji je shvatljiv, zanimljiv i prilagođen dobi učenika.

Sadržaj Priručnika dovoljno je opširan i kreiran je tako da ga predavači mogu nadopuniti svojim dodatnim idejama i proširiti temama aktualnim u određenom vremenu, ovisno o tome kad će se radionice održavati, a vezano uz teme s kojima su učenici možda od ranije upoznati i koje prate ostale nastavne materijale ovisno o razredu koji učenici pohađaju.

Poglavlja koja slijede obuhvaćaju sadržaj vezan za pripremu aktivnosti i uvodni dio radionica. Pri tome, treba voditi računa o tome da će predavač sam definirati vremenski okvir radionice te sukladno tome prilagoditi materijale za održavanje radionice. Materijali su prilagođeni za trajanje radionice od 45 do 90 minuta.

Poglavlja obuhvaćaju sve teme, primjere i prijedloge za izlaganje predviđenog sadržaja učenicima od trećeg do šestog razreda osnovne škole. Uz teme koje prate prezentacijske materijale, ovaj Priručnik sadrži i sljedeće dijelove: prijedlog pitanja za raspravu i evaluaciju prije i nakon održanih radionica, prijedloge vježbi, prijedloge dodatnih sadržaja za one koji žele znati više i dodatne savjete temeljene na dosadašnjim iskustvima provedenih sličnih aktivnosti.

3. PRIPREMA I UVODNI DIO RADIONICE

Za radionicu je potrebna priprema u smislu odabira predviđenog trajanja od 45 ili 90 minuta. Na početku radionice predviđeno je predstavljanje i od strane voditelja radionice/predavača, kao i od strane učenika. Voditelj radionice/predavač iznosi informacije o aktivnostima kojima se bavi te o povezanosti tih aktivnosti s društvenom uključenosti, a sve prilagođeno dobi učenika.

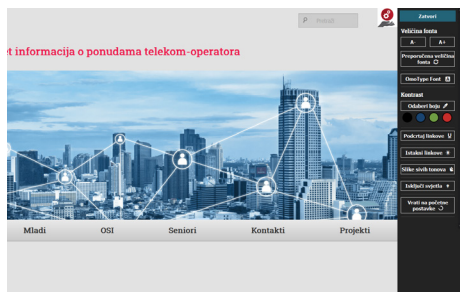
Nakon toga predviđeno je i kratko vrijeme u kojem jedan učenik predstavlja cijeli razred. Za ovu aktivnost potrebna je dodatna priprema od strane nastavnika/predavača s učenicima prije održavanja radionice. To je važno kako učenci, odnosno učenik koji predstavlja razred ne bi bio u stresu, da bi se stigao na vrijeme pripremiti i predstavio razred u za to predviđenom i jasno definiranom vremenskom okviru.

Nakon predstavljanja obje strane, predavač nastavlja voditi radionicu, objašnjava učenicima što je sve prethodilo (različite projektne suradnje) ovoj radionici i kako te zašto je došlo do održavanja ove radionice.

Predavač sukladno vlastitoj procjeni upoznaje učenike s dionicima kao što su Hrvatska regulatorna agencija za mrežne djelatnosti (HAKOM) i Sveučilište u Zagrebu Fakultet elektrotehnike i računarstva (FER). Ako se za to odluči, predavač treba učenicima na njima shvatljiv način objasniti čime se bave ove institucije i koje projekte zajednički provode.

3.1. Uvodno o projektima i primjeni projektnih rezultata – prilagođeno za razumijevanje učenicima od trećeg do šestog razreda osnovne škole

Za učenike od 3. do 6. razreda bilo bi zanimljivo spomenuti projekte koji podrazumijevaju razvoj pristupačnih rješenja, npr. razvijeno web-sjedište pod nazivom Pristupačni prozor u svijet informacija o ponudama telekom-operatora koje se nalazi na sljedećoj poveznici <http://usluge.ict-aac.hr/pristupacni-web-2/>.

Učenicima se može istaknuti da je to web-sjedište koje bez prepreka/barijera mogu koristiti osobe koje nemaju osjetilo vida ili imaju oštećenje vida (slijepi i slabovidne osobe), zatim osobe koje su gluhe ili nagluhe, osobe koje imaju motoričke teškoće (objasniti učenicima da su to teškoće koje podrazumijevaju stanja u kojima ljudi nisu sposobni kontrolirati pokrete, npr. svojih ruku, muči ih koordinacija pokreta – jednostavan primjer za to, a koji se može izložiti učenicima: zamislite da trebate otplesati nešto prema uputama trenera plesa i vi razumijete da trebate ići dva koraka desno i poskočiti jednom, ali jednostavno ne možete to napraviti, već stojite na mjestu i poskočite u zrak). Vrlo je važno imati u vidu da je ovo područje kompleksno, ali s druge strane, ako se primjeri prilagode, učenici mogu s razumijevanjem shvatiti razne segmente vezane uz ovo područje.

Zatim, **učenicima od 3. do 6. razreda** bi mogao biti zanimljiv HAKOM kviz, dostupan na poveznici: <http://pristupacnost.hakom.hr/>.

Uz to što se u okviru rješavanja ovog kviza mogu dobiti različita nova saznanja vezano uz obveze telekom operatora i prava korisnika njihovih usluga, još je zanimljivije to da se tijekom rješavanja kviza mogu uključiti različite simulacije koje dočaravaju kako osobe s nekim teškoćama zapravo vide taj kviz. Tako se npr. može odabrati opcija motoričke teškoće tremor glave, pri čemu se na ekranu simulira kakvu bi sliku osobno vidjeli da imamo ovu motoričku teškoću. Ili se npr. mogu odabrati vizualne teškoće slabovidnost, pri čemu se simulira slika ekrana kakvu vidi osoba koja je slabovidna. Ili se mogu odabrati kognitivne teškoće čitanja, pri čemu se tekst na ekranu prilagođava tako da ga korisnik koji nema teškoće može vidjeti na način na koji ga vidi korisnik s teškoćama čitanja. Kviz je vrlo zanimljiv i pogodan za korištenje s ciljem jednostavnog shvaćanja i doživljaj različitih teškoća.

Za one koji žele znati više:

Učenicima koji žele znati više svakako bi bilo korisno pokazati HAKOM kviz, uputiti ih u način korištenja te osigurati vrijeme za komentiranje i osvrte nakon što učenici odigraju kviz.

3.2. Evaluacija – upoznatost učenika s pojmovima koji su vezani uz radionicu/s područjem koje obuhvaća radionica – ključni pojmovi

Predviđeno je da se s **učenicima od 3. do 6. razreda** na početku provede razgovor kako bi se dobio uvid o tome koliko su učenici upoznati s pojmovima ključnima i vezanima uz ovu radionicu (npr. različitost, društvena uključenost, pristupačnost, ispravan pristup u komunikaciji i sl.). Predavač kroz razgovor može saznati i stupanj upoznatosti učenika i s ostalim sličnim pojmovima (ako ocijeni da se vežu uz trenutno gradivo koje se obrađuje s učenicima te je povezano s temama ove radionice).

3.3. Definicije ključnih pojmova i prijedlozi ključnih pitanja za poticanje interaktivnosti

U sljedećim poglavljima slijede definicije ključnih pojmova koji se trebaju obraditi tijekom radionica: različitost, društvena uključenost, jednake mogućnosti, pristupačnost, ispravna komunikacija. Nakon definicije svakog pojma, navedeni su prijedlozi pitanja za raspravu. Uz to, u svrhu što boljeg upoznavanja učenika s ključnim pojmovima, definirane su vježbe prilagođene za dob učenika koje su planirane za izvođenje tijekom radionice te dio sadržaja za učenike koji izraze želju za proširivanjem znanja vezanog za određeni pojam. Od predavača se očekuje da sam, temeljem vlastitih procjena, odabere pitanja za raspravu, vježbe i dodatni sadržaj za radionice koje će održati učenicima.

Napomena:

Sadržaj za učenike od 3. do 6. razreda obuhvaća sljedeće elemente:

- 1 prijedlog pitanja za diskusiju** – cilj je dobiti uvid koliko su učenici upoznati s određenim pojmom na koji se pitanja odnose te služi kao svojevrsna evaluacija stanja o poznavanju određenih pojmova prije sudjelovanja u radionicama;

- 2** **sadržaj za poticanje diskusije** – svrha ovog sadržaja je potaknuti učenike na interaktivnost;
- 3** **vježba** – cilj je kroz zanimljive vježbe i primjere učenike potaknuti na razmišljanje i podići razinu njihova senzibiliteta za određene segmente za koje su vježbe vezane, a sadržaj je kreiran tako da ga učenici od trećeg do šestog razreda mogu razumjeti;
- 4** **dio za one koji žele znati više** – u slučaju da se za to otvori prostor, pripremljen je sadržaj koji uključuje zanimljivosti vezane uz određeni pojam (sadržaj je kreiran tako da se na jednostavan način može prilagoditi potrebama učenika).

4. POJAM „RAZLIČITOST“

Različitost u socijalnom segmentu je pojam koji podrazumijeva da je svaka osoba posebna na svoj način i da na svijetu ne postoje dvije osobe koje su u potpunosti jednake. Čak niti braća i sestre koji su rođeni kao blizanci nisu u potpunosti jednaki. Različitost podrazumijeva nešto što nije isto. Svi smo ljudi, ali smo različiti po otisku prsta, boji kose, boji očiju, preferencijama hrane, glazbe, imamo različite roditelje u odnosu na naše prijatelje, različite stvari nas vesele, rastužuju, možemo reagirati na iste događaje drugačije (npr. nama može nešto biti jako smiješno, dok npr. našem prijatelju to nešto uopće nije smiješno, nama se može sviđati neki sport, dok se većini naših prijatelja taj sport uopće ne treba sviđati i sl.).

4.1. Prijedlog pitanja za diskusiju za učenike od 3. do 6. razreda

1. Što za vas znači različitost?
2. Jesu li kruške i jabuke iste?
3. Po čemu su kruške i jabuke iste, a po čemu su različite?

4.2. Sadržaj za poticanje diskusije za učenike od 3. do 6. razreda

Sadržaj koji slijedi je osmišljen tako da na zanimljiv način potakne učenike na razmišljanje o različitostima. Uz to, navodi se učenike da na njima prihvatljiv način zakluče da su pozitivni stavovi o različitostima ispravni.

I kruške i jabuke su voće, ali kruška drugačije izgleda od jabuke, ima drugačiji okus i netko više voli kruške, a netko drugi više voli jabuke.

Što mislite je li u redu da vi više volite kruške, a netko drugi iz razreda jabuke? Ili mislite da svi trebaju voljeti isto ono što vi volite jesti?

Ako vama žuta boja nije lijepa, mislite li da je u redu zadirkivati nekoga iz razreda tko voli žutu boju i nosi žute tenisice?

Što možemo zaključiti?

Mi smo različiti, netko više voli kruške od jabuka, netko voli crvenu, netko drugi žutu boju, netko ima crnu kosu, netko drugi smeđu i to je baš lijepo jer bilo bi dosadno da smo svi isti, zar ne?

4.3. Vježba - Igra pitalica za učenike od 3. do 6. razreda

Sljedeća pitanja su osmišljena za poticanje diskusije i odrađivanje vježbe kroz igru pitalica, a u svrhu poticanja učenika na razmišljanje o različitostima i donošenje vlastitih zaključaka vezanih uz taj pojam.

Učenike treba uputiti na sljedeće:

Različiti možemo biti po boji kose, očiju, tena, po tome jesmo li više za ekipni sport ili za samostalni ili nismo uopće za sport, po tome što volimo jesti ili što ne volimo jesti, po tome jesmo li spretni ili nespretni, po tome ide li nam bolje matematika ili nam bolje idu jezici, po tome jesmo li razigraniji ili mirniji, po

tome što volimo raditi u slobodno vrijeme, itd.

Točno/netočno?

Ako je netko drugačiji od većine, je li zbog toga manje vrijedan? **Da/Ne?**

Baš zato što se razlikujemo u mnogo različitih stvari, svi smo posebni.

Točno/netočno?

Biti poseban i drugačiji je baš lijepo jer zapravo svi želimo po nečem biti posebni, zar ne? Slažete li se (dignite ruku ako se slažete)?

4.4. Za one koji žele znati više za učenike od 3. do 6. razreda

Ovaj dio sadrži dodatna pitanja za raspravu i razmatranje pojma različitosti za one učenike koji pokazuju dodatni interes za ovu temu. Pitanja se mogu proći tijekom ili nakon radionice, sukladno tome kako predavač ocijeni da je svrsishodnije.

Različitost nam omogućuje da budemo zanimljivi jedni drugima. Da smo svi jednaki/isti, svijet bi bio dosadan, zar ne?

Uz to, svaka osoba promatra svijet na svoj način i u redu je da istu situaciju doživljavamo na različite načine. Svi smo jednako vrijedni, bez obzira na to koliko smo različiti. Također, nikad ne treba osuđivati nekoga jer ne misli isto kao i mi, jer ne doživljava okolinu isto kao i mi, jer ne voli iste stvari koje mi volimo ili zato što izgleda drugačije, oblači se drugačije ili radi bilo što na drugačiji način od onoga na koji smo mi sami navikli.

5. POJAM „DRUŠTVENA UKLJUČENOST“

Društvena uključenost podrazumijeva da svatko, bez obzira na to u kojoj se sredini nalazi, bez obzira koliko se razlikuje od drugih, ima jednake mogućnosti

razvijati se u društvu kao i drugi. Svi ljudi, bez obzira na to koliko su različiti, trebaju biti prihvaćeni u društvu.

5.1. Prijedlog pitanja za diskusiju za učenike od 3. do 6. razreda

Jeste li čuli za riječ društveno? Što ta riječ za vas znači?
Kako biste vi opisali društvo ili nešto što je društveno?

Slažete li se s time da je društvo neka skupina ljudi?

Slažete li se s time da ta skupina ljudi komunicira/
razgovara i radi nešto zajedno?

Slažete li se s time da u toj skupini ljudi ima puno
različitih ljudi, odnosno da ti ljudi različito izgledaju, zanimaju ih različite stvari,
vole različitu hranu, sviđaju im se različiti sportovi ili im se sportovi uopće ne
sviđaju?

5.2. Sadržaj za poticanje diskusije za učenike od 3. do 6. razreda

Sadržaj koji slijedi je osmišljen tako da na zanimljiv način potakne učenike na
razmišljanje i diskusiju o društvenoj uključenosti.

Što je društvo? Možemo reći da je društvo skup ljudi koji komuniciraju/
razgovaraju i surađuju u različitim situacijama, ali su ti ljudi različiti i ponekad
se i ne slažu oko svega.

Jeste li čuli za pojam uključenost u nešto?

Jeste li vi uključeni u neke izvannastavne aktivnosti, npr. u neki sport ili ste
uključeni u školski zbor ili u neke aktivnosti u kojima baš volite sudjelovati?

Kako biste se osjećali da vas jednostavno netko isključi iz tih nekih aktivnosti

koje volite raditi i kaže vam da ih više ne možete raditi jer ste različiti od većine u toj skupini?

Mislite li da biste zato bili tužni i nesretni i da bi vas to povrijedilo?

Mislite li da biste u toj situaciji mogli reći da vas je društvo isključilo, odnosno da više niste uključeni?

5.3. Vježba – Igra kroz pitanja za učenike od 3. do 6. razreda

Pitanja koja slijede predviđena su za odrađivanje vježbe vezane uz pojam društvene uključenosti. Cilj vježbe je da učenici na njima prilagođen način shvate što podrazumijeva pojam društvena uključenost te zapamte zašto je ona važna.

- Imate li vi neko svoje društvo? Npr. nekoliko prijatelja s kojima ste dobri i s kojima se družite skoro svaki dan?
- Mislite li da bi bilo u redu ako u razred dođe novi učenik ili učenica da ga ne prihvatite u vaše društvo jer je prva dva razreda završio ili završila u nekoj drugoj školi?

Zaključujemo: To nikako ne bi bilo u redu.

ZAŠTO?

- Što mislite kako biste se vi osjećali da ste prva dva razreda završili u ovoj školi i da ste se onda zbog preseljenja u drugi kvart ili drugi grad trebali prebaciti i u drugu školu i da vas novi razred ne prihvaća?
- Sigurno se ne biste osjećali lijepo.
- Zato je važno prihvatiti druge učenike i uključiti ih u vaše društvo, bez obzira na bilo kakve razlike, jer razlike su naša posebnost.

Zaključujemo: Društvena uključenost znači prihvaćanje i uključivanje drugih u društvo bez obzira na bilo kakve nejednakosti ili različitosti tih drugih osoba u odnosu na nas i na naše društvo.

5.4. Za one koji žele znati više za učenike od 3. do 6. razreda

Cilj ovog dijela je učenike dodatno osvijestiti i potaknuti na razmišljanje o njihovoj ulozi u društvu te kroz davanje na važnosti istoj poticati ih na uzorno ponašanje.

Ako želimo živjeti u društvu koje ne isključuje nikoga tko je različit po bilo kojoj osnovi, trebamo se i sami dosta potruditi.

Kako se možemo truditi?

- Tako da ne komentiramo druge na neprikladan način („gledaj ovoga kakav je“, „vidi kako se ova djevojka obukla“, „baš su joj ružne ove cipele“, „što sad ovi starci rade ne našem igralištu“ i sl.)
- Tako da prihvaćamo druge ljude takvima kakvi jesu i ne osuđujemo ih jer nikad ne znamo što je sve ta druga osoba u životu doživjela i zašto je u nekom određenom stanju (zašto izgleda drugačije, zašto se oblači drugačije, zašto se ponaša drugačije, zašto govori drugačije, itd.)
- Tako da se lijepo i pristojno ponašamo prema drugim osobama, čak i ako nam se te osobe zbog nečega ne sviđaju. Bolje je u tom slučaju otići, nego se ponašati i govoriti neprimjereno (davati neprimjerene komentare).
- Trebamo naučiti prihvaćati i razumjeti druge ljude.
- Trebamo biti zahvalni na onome što imamo.
- Trebamo cijeniti druge osobe.

6. POJAM „JEDNAKE MOGUĆNOSTI“

Jednake mogućnosti znače da su svi ljudi jednaki i trebaju imati jednake prilike za sve što rade. Svi ljudi su jednako vrijedni bez obzira na njihove razlike po npr. dobi, spolu, boji kose, boji očiju, vjerskoj pripadnosti, stavovima i bilo kakve druge razlike.

Važno je naglasiti i da svi ljudi trebaju biti jednaki pred zakonom. Ako osoba napravi nešto što nije u društvu prihvatljivo, treba snositi iste posljedice zbog toga, bez obzira na to je li muško ili žensko, ima li plavu ili crnu kosu, više ili manje novca, ima li neku ozljedu, je li bolesna ili zdrava i sl.

Važno je naglasiti da se svi ljudi, u različitim životnim situacijama u kojima se nalaze, trebaju osjećati prihvaćeno i zadovoljno i tome trebaju svi doprinositi. Dodatno, ljudi se ne trebaju osjećati neprihvaćeno i tužno zbog svojih različitosti.

6.1. Prijedlog pitanja za diskusiju za učenike od 3. do 6. razreda

Sadržaj koji slijedi je osmišljen tako da na zanimljiv način potakne učenike na razmišljanje i diskusiju o jednakim mogućnostima.

Što je za vas mogućnost?

Mogućnost možemo opisati kao priliku da nešto možemo raditi (npr. možemo ići u školu, možemo pjevati, možemo se igrati na igralištu, možemo razgovarati s prijateljima, možemo ići na izlet, itd.).

Svi učenici bi trebali imati jednake mogućnosti da mogu ići u školu, da mogu pjevati, igrati se, razgovarati, ići na izlet, itd.

I dječaci i djevojčice trebaju imati jednake mogućnosti, npr. ako to žele, trebaju imati mogućnost igrati nogomet, plesati, pjevati, saditi cvijeće i sl.

Uloga učenika u uključivom društvu

Uvijek je dobro misliti na druge i ponašati se prema drugima onako kako biste vi željeli da se drugi ponašaju prema vama.

Također, nemojte se ponašati prema drugima onako kako vi ne biste htjeli da se drugi ponašaju prema vama.

Svi se u društvu, u razredu, u trgovini, na ulici, na igralištu, na plesu, u parku, bilo gdje, trebamo osjećati dobro, prihvaćeno, veselo i zadovoljno.

Jako je lijepo imati značajnu ulogu u društvu, zar ne?

6.2. Sadržaj za poticanje diskusije za učenike od 3. do 6. razreda

Niže navedena pitanja služe za poticanje učenika na razmišljanje i motiviranje učenika na diskusiju te konstruktivnu raspravu o jednakim mogućnostima.

Mislite li da je ispravno ponašati se prema drugima onako kako biste Vi željeli da se drugi ponašaju prema Vama?

Mislite li da se Vi uvijek ponašate lijepo prema drugima ili se ponekad ponašate neprikladno (npr. zadirkujete druge, ismijavate ih, neprimjereno komentirate nešto o drugoj osobi i sl.)?

Jeste li se nekad našli u situaciji da Vam se netko drugi ruga ili Vas zadirkuje zato što npr. ne možete izvesti neku vježbu na satu tjelesne i zdravstvene kulture ili Vam neki sport ili pak pjevanje ne ide dobro?

Ako jeste, kako ste se tada osjećali?

Što ste željeli učiniti?

Jeste li se nekad osjećali da biste najradije pobjegli negdje daleko od svih zato što stalno dobivate lošu ocjenu iz nekog predmeta i nikako je ne možete

popraviti ili nikako ne uspijevate odraditi neku vježbu na satu tjelesne i zdravstvene kulture kako treba ili bilo što slično, iako Vas zbog toga nitko nije zadirkivao?

Jeste li tada razmišljali da Vam je to jedan od najvećih problema u životu?

Što mislite bi li Vam bilo još gore da su Vas prijatelji i kolege iz razreda zbog toga zadirkivali?

Zaključujemo:

Ako nam nešto ne uspijeva kako želimo, već nam je to dovoljno da se osjećamo loše. Ako nas uz to drugi i zadirkuju, onda se taj negativan osjećaj može još i za nekoliko puta povećati/intenzivirati.

Zato trebamo voditi računa o tome i prisjetiti se takvih situacija kad dođemo u iskušenje da mi nekoga zadirkujemo ili se nađemo u situaciji da smo to već počeli raditi. Uvijek se trebamo pitati kako bi nama bilo da smo na mjestu te druge osobe.

U slučaju da je društvo prema Vama bilo ispravno, da ste se osjećali prihvaćeno kao i svi ostali, da se niste osjećali ugroženo ili isključeno iz bilo kojeg razloga, ne biste se osjećali loše. Kad ljudi osjećaju da imaju jednake mogućnosti kao i većina u društvu, osjećaju se dobro, uključeno i važno.

6.3. Vježba – Igra kroz pitanja

Kroz postavljanje niže navedenih pitanja učenike se može potaknuti na raspravu i donošenje zaključaka koji odgovaraju obrađenoj tematici i odredbama koje podrazumijeva uključivo društvo.

Što mislite imate li i vi veliku ulogu u društvu?

Jeste li vi svi važni i možete li, ako se ponašate lijepo prema drugim ljudima i ako ste dobri prema drugim ljudima, utjecati na to da društvo bude bolje?

Ako želite imati veliku ulogu u uključivom društvu, bilo bi jako dobro:

- prihvaćati druge osobe
- cijeniti druge osobe
- biti pristojni prema drugim osobama
- imati razumijevanja prema drugima (npr. prema starijim osobama – da se lijepo ponašate prema bakama i djedovima, prema susjedima)
- ponašati se lijepo prema svima koji su po nečemu drugačiji od vas jer ste i vi po nečem drugom drugačiji od njih
- ne ismijavati druge zato jer su drugačiji
- imati na umu da smo svi posebni na svoj način.

6.4. Za one koji žele znati više za učenike od 3. do 6. razreda

Kroz niže navedena pitanja cilj je učenike osvijestiti o problemima s kojima se susreću učenici koji imaju teškoće.

Jeste li znali da postoji puno djece vaše dobi koja imaju neku teškoću (npr. teško pišu ili im je teško čitati, imaju zdravstvenih problema i moraju biti u kolicima, svaki dan ih nešto boli i sl.)?

Jeste li znali da bi ta djeca vrlo rado išla u školu, učila i družila se s vama svaki dan u razredu i izvan razreda?

Jeste li znali da uključivo obrazovanje znači otvoriti mogućnost učenicima za sudjelovanje u nastavi u kakvoj i vi sudjelujete svaki dan kad dolazite u školu?

7. POJAM „PRISTUPAČNOST“

Kroz pitanja za raspravu učenici će moći jednostavnije shvatiti pristupačnost. Ovdje se objašnjavaju oblici pristupačnosti te potom slijede ideje vezane uz to kako se na što jednostavniji način učenicima može objasniti što podrazumijeva pristupačnost i koji sve oblici pristupačnosti postoje.

Oblici pristupačnosti su:

A)

Arhitektonski – fizički (vrata, sanitarni čvorovi, prijevoz, univerzalni dizajn pristupa dobrima i uslugama, okoliš)⁵ – podrazumijevaju nepostojanje fizičkih prepreka/barijera za pristup bilo čemu, npr. za ulazak u zgradu za osobu koja je u invalidskim kolicima – ako postoji primjeren spust, za ulazak u trgovinu – ako postoje vrata koja se otvaraju na senzor i koja nije potrebno pogurati rukom, ako su toaleti prilagođeni osobama.

B)

Komunikacijski – obrasci dokumenata, Brailleovo pismo, audio i vizualna oprema, znakovni jezik, prevoditelji / tumači, korištenje dokumenata koji su jednostavni za čitanje.⁶ Ako postoje npr. knjige s točkicama – te knjige mogu čitati slijepe osobe, ako na televiziji postoji prevoditelj na znakovni jezik – osobe koje su gluhe tada mogu saznati sadržaj, ako postoji zvučni zapis u mobitelu ili na računalu – osobe koje ne vide mogu konzumirati neki sadržaj te u svim tim situacijama možemo reći da je osiguran komunikacijski oblik pristupačnosti. Zašto? Zato jer sve navedeno omogućava komunikaciju bez osnovnih i podrazumijevanih predispozicija za komuniciranje (zdravog oka, uha i sl.).

5 <https://posi.hr/pojmovnik/>

6 <https://posi.hr/pojmovnik/>

C)

Socijalni – podizanje razine svijesti, uklanjanje stigme, predrasuda i stereotipa.⁷ Točnije, upravo ovo što obuhvaćaju ove radionice. Radi se na tome da društvo postane osviješteno o raznim mogućnostima koje su danas dostupne u različitim životnim segmentima osobama s invaliditetom, zatim o činjenici da svi novi oblici komunikacije trebaju postati uobičajeni i prihvaćeni od strane svih članova društva, osobito onih članova društva koji, srećom, nemaju nikakvih fizičkih niti psihičkih teškoća i koji imaju mogućnosti ostvarivati svakodnevnu komunikaciju na uobičajen i svima poznat način, pri čemu se toj komunikaciji ne daje nikakav poseban značaj, već se uzima kao nešto što se podrazumijeva.

D)

Digitalni oblik pristupačnosti⁸ – podrazumijeva informacijsko-komunikacijske tehnologije koje su prihvatljive i pogodne za korištenje osobama s invaliditetom ili osobama starije životne dobi. Tako npr. neki uređaji već u sebi imaju ugrađene opcije pristupačnosti koje kao takve omogućavaju osobama koje imaju neki oblik invaliditeta, nesmetano i ravnopravno korištenje tih uređaja (npr. mobiteli, računala, specijalizirani uređaji i sl.) ili sadržaja koji su preko tih uređaja dostupni (npr. razni tekstovi i slike na Internetu, filmovi, videomaterijali i sl.).

---

⁷ <https://posi.hr/pojmovnik/>

⁸ https://pilot.e-skole.hr/wp-content/uploads/2018/03/Prirucnik_Digitalna-tehnologija-za-potporu-posebnim-odgojno-obrazovnim-potrebama.pdf

7.1. Prijedlog pitanja za diskusiju za učenike od 3. do 6. razreda

Jeste li se nekad našli u situaciji da biste htjeli negdje ući, ali niste uspjeli otvoriti vrata jer su bila preteška?

Jeste li se nekad našli u situaciji da ste htjeli razgovarati na telefon i dok razgovarate raditi nešto drugo (npr. slagati knjige za školu u torbu)?

Jeste li se nekad našli u situaciji da ste se vozili biciklom, ali kad ste htjeli ući biciklom u zgradu, na ulazu nije bilo spusta, već ste bicikl nekako trebali nositi stepenicama do ulaza? Možda ste odustali jer niste mogli nositi bicikl. Ne bi li bilo lakše da je postojao spust po kojem ste mogli gurati bicikl? Inače, taj spust se zove prilazna rampa.

Jeste li se nekad našli u situaciji da ste htjeli nešto nekome objasniti, ali niste znali na koji način biste to objasnili?

Jeste li nekad tražili neke određene postavke u nekoj aplikaciji koju ste koristili – htjeli nešto namjestiti da radi kako vi želite, ali ih niste uspjeli pronaći pa ste postali ljuti zbog toga?

Jeste li nekad pokušali koristiti neku stvar, ali jednostavno niste znali kako pa ste postali ljuti?

Jeste li se nekad našli u situaciji da želite bilo što napraviti, ali niste to mogli napraviti jer je postojala neka prepreka u bilo kojem smislu (npr. neka prepreka koja je fizička, nešto vam je bilo previsoko, prenisko, preveliko, premalo i sl.)? Kako ste se osjećali tada?

Sjećate li se kad ste bili još mali, jeste li mogli dohvatiti umivaonik i oprati ruke? Ili ste imali klupčicu ispod umivaonika na koju ste mogli stati i onda kad ste stali na nju ste mogli dohvatiti sapun, otvoriti vodu i oprati ruke?

Upravo su navedeni primjeri u kojima vam nešto nije bilo pristupačno. A što bi onda bilo pristupačno?

Zaključujemo:

Pristupačno bi bilo sve ono što možete neometano i bez značajnog naprezanja koristiti.

7.2. Sadržaj za poticanje diskusije za učenike od 3. do 6. razreda

Niže slijedi prijedlog situacija te je potrebno potaknuti učenike da se zamisle u navedenim (ili sličnim) situacijama i potaknuti ih na raspravu i razmjenu ideja te obrazlaganje odgovora.

Prva situacija:

Zamislite situaciju u kojoj vam netko stavi povez na oči. Kojim osjetilom biste vi mogli pročitati neki tekst u knjizi?

Mogli biste tako da vam netko drugi pročita taj tekst koji vi s povezom na očima ne možete sami pročitati.

Druga situacija:

Zamislite situaciju u kojoj vam netko stavi povez na oči, a trebate pročitati neki tekst na računalu ili na tabletu ili na mobitelu. Kako biste mogli saznati što u tekstu piše? Ne bi li bilo odlično da u aplikaciji postoji zvučni zapis, odnosno da možete kliknuti dva puta mišem ili tapnuti po tabletu ili mobitelu i potom slušati tekst?

Zaključujemo:

U prvom slučaju, ako imate povez na očima i ne postoji mogućnost da se neki tekst čita, kažemo da taj tekst nije pristupačan.

U drugom slučaju, ako imate povez na očima i postoji mogućnost da vam taj tekst bude čitan, kažemo da je aplikacija pristupačna jer, bez obzira što ne možemo vidjeti, možemo čuti taj tekst.

Dodatno zaključujemo:

Ako aplikaciju možemo koristiti bez poveza na očima, ali je možemo koristiti i s povezom na očima, aplikacija je pristupačna. Ako aplikaciju možemo koristiti

samo bez poveza na očima, aplikacija nije pristupačna.

Što mislite za koga je pristupačnost od presudne važnosti, a za koga je važna? Pristupačnost je od presudne važnosti, u ovom primjeru, za ljude koji ne mogu vidjeti, odnosno za osobe koje su slijepce, dok je važna za slabovidne osobe.

Dodatna napomena: Nije pristojno govoriti slijepac, već treba reći osoba koja je slijepa ili slijepa osoba.

7.3. Vježba – pitalice i zaključci za učenike od 3. do 6. razreda

Niže slijedi prijedlog pitanja koja imaju za svrhu potaknuti učenike na razmišljanje, percipiranje svog okruženja i donošenje konkretnih zaključaka vezanih za područje pristupačnosti. Također se navode i kraći zaključci vezani uz postavljena pitanja i uz temu pristupačnosti.

Pitanja:

Jeste li nekad vidjeli osobu koja je slijepa?

Jeste li nekad vidjeli osobu koja je u invalidskim kolicima?

Jeste li nekad vidjeli osobu ili nekog vašeg vršnjaka koji ima neku teškoću koja je fizički vidljiva?

Ako je osoba slijepa, a mi vidimo, različiti smo po tome, ali trebamo imati jednaku mogućnost pročitati tekst koji nas zanima.

S druge strane, možda osoba koja je slijepa zna jako dobro engleski jezik, a mi ne znamo pa možemo od nje puno naučiti. Različiti smo po različitim stvarima i to je baš korisno i pozitivno.

Ako je osoba u invalidskim kolicima, a mi možemo hodati i trčati, različiti smo po tome, ali možemo biti isti po tome što volimo iste serije, istu glazbu, imamo iste interese za sport i trebamo imati jednake mogućnosti ući u zgradu koja ima stepenice na ulazu ili ući u trgovački centar, baviti se nekim sportom na prilagođen način ili moći voziti automobil jednog dana i raditi sve ostalo što želimo.

Ako je neki vaš prijatelj slomio obje ruke, razlikujete se u tom trenutku po tome što vi možete raditi sve rukama, a vaš prijatelj možda ne može baš sve, ali vaš prijatelj treba imati potporu i mogućnost da mu netko pomogne sve što mu treba dok ne može sam.

Zaključujemo:

Pristupačna rješenja su važna jer svi trebamo imati jednake mogućnosti za sve, bez obzira na naše razlike!

7.4. Za one koji žele znati više za učenike od 3. do 6. razreda

Pristupačnost je nešto što svima, bez obzira na naše razlike, može biti korisno.

Npr. ako želimo pospremati i u isto vrijeme čitati knjigu, jako je dobro imati aplikacije koje tekst prevode u zvučni zapis, odnosno proizvode zvuk koji nam čita tekst.

Npr. ako želimo biciklom bez naprezanja ući u zgradu koja ima stepenice, dobro je da postoji i spust uz stepenice.

Npr. ako osoba u invalidskim kolicima želi ući u zgradu bez tuđe pomoći, neophodno je da postoji spust na ulazu.

Vidimo da pristupačnost koristi svima, bez obzira na naše različitosti. Što mislite bi li vašim bakama i djedovima koristilo da na mobitelu mogu povećati slova? Ili da mogu pritisnuti neku tipku i sve što ste im napisali u

poruci odmah čuju? Točnije, ne trebaju tražiti naočale, otvarati poruku, čitati i odgovarati, već pritisnu tipku i poruka im se pročita, pritisnu drugu tipku i vrate vama glasovnu poruku (ne trebaju ništa pisati). Mislite li da bi vaše bake i djedovi bili zadovoljniji u slučaju da koriste nešto slično?

Zaključak: Pristupačne stvari (rješenja) ne podrazumijevaju samo rješenja pogodna za korištenje osobama s invaliditetom, već i osobama koje su starije životne dobi ili osobama koje žele paralelno raditi dvije stvari (npr. voziti bicikl i razgovarati na mobitel).

8. SAVJET ZA PRETHODNA POGLAVLJA

Temeljem dosadašnjih iskustava se pokazalo kako je poticanje komunikacije s učenicima putem postavljanja zanimljivih pitanja doprinijelo interaktivnoj i dvosmjernoj komunikaciji te povećanju interesa učenika za određenu temu. Dodatno, treba imati u vidu kompleksnost ove teme i pitanja prilagoditi tako da pojmovi o kojima se raspravlja i koje se planira obuhvatiti budu učenicima predstavljeni na njima razumljiv i zanimljiv način.

9. IZLAGANJE OSOBA S INVALIDITETOM

Prema predviđenom rasporedu i slijedu sadržaja radionice, a sukladno pripadajućim scenarijima, nakon obrade prethodno navedenih pojmova i diskusija vezanih za iste, predviđeno je iznošenje iskustava osoba s invaliditetom o izazovima s kojima se susreću u svakodnevnom životu. Moguće je da u ovaj dio budu uživo uključene osobe ili predstavnici osoba s invaliditetom, dok je kao druga mogućnost predviđeno korištenje videomaterijala snimljenog u suradnji s osobama s različitim tipovima invaliditeta i u kojem osobe s invaliditetom (OSI) iznose izazove s kojima se u svakodnevnom životu susreću.

Svrha ovog dijela radionice je da se učenici upoznaju s izazovima s kojima se

susreću OSI u svakodnevnom životu, da se učenike senzibilizira te osvijesti o tom segmentu u smislu poticanja na primjereno ponašanje i na razmišljanje o drugima u kontekstu različitosti koja treba biti prihvaćena kao nešto što može pozitivno doprinijeti boljem i uključivom društvu.

Ideja za snimanje videomaterijala javila se tijekom implementacije ovog projekta te ista nije prvotno bila zamišljena kao sastavna aktivnost projekta. Stoga se snimanje i kreacija videomaterijala veže kao dodatni mini-projekt uz ovaj projekt te je omogućena uz potporu HAKOM-a.

Videomaterijali vezani za ovo poglavlje su snimljeni u suradnji sa suradnicima ovog projekta („Pristupačnost 2021“), a to su:

- CeDePe – Društvo osoba s cerebralnom i dječjom paralizom Zagreb
- Hrvatski savez udruga za mlade i studente s invaliditetom „SUMSI“
- Športska udruga slijepih Svjetlost Osijek
- UP2DATE – Centar za istraživanje, edukaciju i primjenu novih znanja
- UGNIŽ – Udruga gluhih i nagluhih Istarske županije
- UPIT – Udruga paraplegičara i tetraplegičara Osječko-baranjske županije
- UPIM – Udruga za promicanje istih mogućnosti

Predviđeno je da predavač, u slučaju korištenja videomaterijala te ovisno o trajanju radionice, učenicima ustupi za gledanje i slušanje cijeli videomaterijal ili samo dio videomaterijala, odnosno segment za koji smatra da bi mogao imati najviše učinka kod učenika.

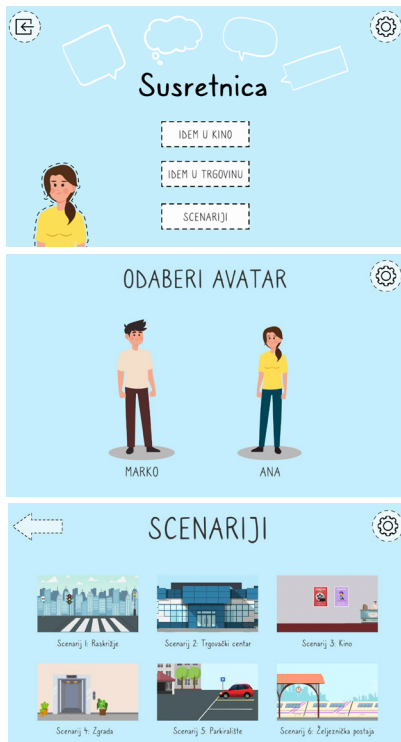
10. SUSRETNICA – OZBILJNA IGRA

Aplikacija Susretnica osmišljena je u svrhu podizanja svijesti o važnosti ispravnog pristupanja osobama s različitim tipovima invaliditeta.

Ljudi često u želji da pomognu osobi s invaliditetom, zbog krivog pristupa, dovedu ne samo osobu s invaliditetom u neugodan položaj, već i sebe, nakon čega se osjećaju loše te odustaju u budućim situacijama uopće pristupiti

osobi s invaliditetom. Stoga je svrha ove aplikacije upravo prikazati na praktičnim i životnim primjerima što je ispravno u ovom kontekstu. Aplikacija je razvijena u suradnji s udrugama čiji su članovi osobe s različitim tipovima invaliditeta, a u samoj aplikaciji su obuhvaćene različite svakodnevne situacije (npr. čekanje na kolodvoru, ulazak u lift prelazak raskrižja, situacija na parkiralištu – ulazak u ili izlazak iz automobila osobe koja je u kolicima) u kojima se često javlja potreba za inicijacijom komunikacije. Vrlo često osobe koje žele pomoći odmah kreću u akciju, bez da uopće pitaju osobu s invaliditetom treba li joj pomoć i želi li uopće pomoć, što je prva i osnovna stvar na koju se želi uputiti korisnici ove aplikacije. Točnije, želi se naglasiti da uvijek treba prvo pozdraviti i predstaviti se te pitati osobu treba li joj i želi li prihvatiti ponuđenu pomoć, asistenciju ili ostvariti bilo koji oblik komunikacije. Ono na što dalje upućuje ova aplikacija je na koji način se pruža pomoć ili asistencija u različitim situacijama osobama s različitim tipovima invaliditeta (npr. slijepim osobama, gluhim osobama, osobama u kolicima). Aplikacija na atraktivan način, uz odabir jednog od dva ponuđena avatara, prikazuje različite svakodnevne situacije te u obliku svojevrsnog kviza navodi korisnika do ispravnih spoznaja o pristupu i oblicima komunikacije s osobama s invaliditetom. Uz to, aplikacija je također i pristupačna, što znači da je mogu koristiti osobe s različitim tipovima invaliditeta, točnije ugrađene su određene prilagodbe poput opcije koja simulira rad čitača zaslona.

Ova aplikacija primarno može doprinijeti u podizanju svijesti o tome koliko je važno znati ispravno pristupiti osobama s invaliditetom u svakodnevnim situacijama, naučiti korisnika o ispravnim pristupima koji se, uz neke općenite segmente, odnose i na tip/vrstu invaliditeta, dok sekundarno potiče korisnika

na razmišljanje o važnosti pristupačnih rješenja te povećava svijest o izazovima s kojima se susreću osobe s invaliditetom.⁹

10.1. Prijedlog pitanja za diskusiju za učenike

Učenike se kroz postavljanje raznih pitanja treba dovesti do zaključka što je ozbiljna igra te uputiti o temi koju konkretno ozbiljna igra Susretnica obrađuje. Učenicima se može najaviti o čemu će učiti, a tijekom same radionice što jasnije objašnjavati što je važno prilikom pristupanja osobama s invaliditetom kako bi odigrali igru tako da ostvare što bolji rezultat, odnosno kako bi na što više pitanja koja igra sadrži odgovorili ispravno.

Prijedlog pitanja za raspravu

Što je Susretnica?

Susretnica je ozbiljna igra.

Što to znači?

To znači da, dok igramo igru Susretnica, također i učimo nešto novo.

Što možemo naučiti u igri Susretnica?

Možemo naučiti kako treba ispravno pristupiti osobama s invaliditetom (npr. osobama koje su slijepe, osobama koje su u invalidskim kolicima, osobama koje su gluhe).

Zašto je važno da sve to znamo?

Zato što ćemo, kad se ubuduće nađemo u nekim sličnim situacijama, znati kako se trebamo ispravno ponašati te će se osobe s invaliditetom u našem društvu osjećati udobno.

Zaključujemo:

Ako se ispravno ponašamo, radimo dobre stvari za društvo u kojem živimo. Ako je društvo u kojem živimo dobro društvo, onda se i mi osjećamo dobro i zadovoljno.

Učenici čine bolje buduće društvo.

⁹ <http://www.ict-aac.hr/index.php/hr/ict-aac-razvijene-aplikacije/apple-ios-aplikacije/susretnica>

Što sve postoji u Susretnici i kako igrati ovu igru?

Svrha je kroz davanje odgovora na ovo pitanje učenike bolje upoznati s igrom i olakšati im igranje igre.

- Imamo dva avatara: Anu i Marka

- Možemo odabrati avatara kojeg želimo.
- Imamo osobe s invaliditetom.
- Imamo prikazane različite situacije u kojima se te osobe nalaze (na raskrižju, u liftu, u kinu, na kolodvoru).
- Imamo pitanja vezana za to kako trebamo pristupiti osobama s invaliditetom u prikazanim situacijama.
- Imamo ponuđene odgovore i trebamo odabrati odgovor za koji smatramo da je točan.

Ideja je da tijekom radionice učenici sami pokrenu i odigraju igru Susretnica na tabletima, mobilnim telefonima ili na svojim računalima. Nakon igranja igre, potrebno je s učenicima odraditi konstruktivnu raspravu o iskustvu igranja ove igre.

10.2. Pitanja za diskusiju nakon odigrane igre Susretnica

Kako vam je bilo igrati ovu igru?

Što ste naučili?

Sviđa li vam se ova igra?

Hoćete li preporučiti ovu igru vašim prijateljima?

Dodatno: Jeste li nekad ranije igrali sličnu igru i, ako da, koju? Molimo, kratko je opišite.

11. ZAKLJUČAK

Predviđeno je da kroz zaključak predavač naglasi najvažnije segmente koji su tijekom radionice spomenuti, odnosno da sažme sve što je obrađeno i prilagodi u kratkim crtama. Niže slijedi prijedlog zaključka koji prati materijale kreirane u okviru ovog projekta (scenarij za radionice, sadržaj prezentacije i sadržaj ovog priručnika). Važno je istaknuti da u slučaju ako predavač blago modificira sadržaj (npr. nadopuni nekim dodatnim segmentima koji su vezani uz ovu temu), potrebno je i poželjno da sukladno tome prilagodi i zaključak.

Prijedlog za iznošenje zaključka s obzirom na obuhvaćeni sadržaj kreiranim materijalima:

Što smo naučili?

- Mi smo svi jako važni.
- Ako želimo da nam je lijepo i da se osjećamo prihvaćeno, trebamo se ponašati prema drugima onako kako bismo htjeli da se drugi ponašaju prema nama.
- To što smo različiti je skroz u redu i da nije tako, bilo bi dosadno.
- Pristupačnost znači da svi, bez obzira na naše različitosti, možemo bez naprezanja koristiti sve što nam treba u fizičkom smislu ili u digitalnom smislu, odnosno na računalu, tabletu ili mobitelu.
- Postoji fizička (npr. prilazne rampe, zvučni semafor) i digitalna pristupačnost (npr. zvučni zapis u aplikaciji, prilagodljivost opcija)
- Ako mislimo da nekome trebamo pomoći, uvijek trebamo pitati tu osobu treba li pomoć i ako nam kaže da treba, onda je pitamo kako možemo pomoći.

Učenike se i na kraju može potaknuti na završnu raspravu i pitati ih imaju li što za dodati, žele li podijeliti svoje dojmove i sl.

12. EVALUACIJA ZADOVOLJSTVA RADIONICOM

Niže slijede prijedlozi pitanja za raspravu za učenike od 3. do 6. razreda vezano za iznošenje novih činjenica koje su učenici tijekom radionice naučili. Planirano je da predavač potakne učenike na raspravu, odnosno iznošenje segmenata koji su ih se najviše dojmili, kao i onoga što su posebno zapamtili. Također je predviđeno da predavač zapiše odgovore učenika i napravi kratki izvještaj o tome kako bi se moglo pratiti stanje, a podatke možda kasnije koristiti za istraživanja i poboljšanje razine kvalitete materijala za ovu i slične sadržaje i radionice.

12.1. Pitanja za učenike od 3. do 6. razreda

Učenike od 3. do 6. razreda treba zamoliti da istaknu što su zapamtili na radionici, dovoljno je da istaknu jednu činjenicu koju su naučili tijekom ove radionice, a u slučaju da ih žele istaknuti više, svakako bi im za to trebalo pružiti priliku.

Također, učenike treba potaknuti da istaknu što je na njih ostavilo najjači dojam tijekom radionice, npr. je li to bilo:

1. učenje novih pojmova,
2. iznošenje iskustava osoba s invaliditetom,
3. videomaterijal,
4. igranje Susretnice,
5. ostalo – što nije ovdje navedeno, ali mogu navesti sami.

